

Franc KAFKA
Metamorfoza (fragment)

Kur një mëngjes Gregor Zamza u zgjua pas ëndrrash të trazuara, vuri re se qe shndërruar në një kandër të përbindshme. Rrinte shtrirë me shpinën të fortë si zhguall; sapo ngrinte pak kokën, shikonte barkun e tij të zeshkët e të lakuar, të ndarë në unaza të harkuara, në majë të të cilave ishte batanija që gati sa s'binde përtokë. Këmbët e shumta e tepër hollake, në krahasim me pjesën tjetër të trupit të tij të madh, i dridheshin para syve.

“Ç'më paska ngjarë kështu?!” – tha me vete. Nuk ishte duke ëndërruar. Dhoma e tij, një dhomë e vërtetë për qenie njerëzore, ndonëse pak si e vogël, mbahej e qetë në katër muret e saj, si zakonisht. Mbi tryezë, ku ndodhej një koleksion modelesh cohe - Zamza ishte komisioner tregtie, - varej një fotografi, që e kishte prerë para ca kohe nga një revistë e ilustruar dhe e kishte vendosur në një kornizë të bukur, të larë me ar. Ajo paraqiste një zonjë me një kapele dhe shall gëzofi, me trupin e drejtë kalli, që i zgjaste shikuesit një manshon të rëndë, në të cilin i humbiste i tërë parakrahu.

Pastaj vështrimi i Gregorit kaloi nga dritarja; dhe qielli i vrenjtur - trokitja e piklave të shiut mbi zingon e parvizit të dritares- e zhyti në melankoli. “Sikur të flija dhe ca që t'i harroja të gjitha këto marrëzi!” –mendoi. Por kjo qe plotësisht e pamundur, sepse ishte mësuar të flinte në krahun e djathtë, ndërsa në atë gjendje s'kthehej dot në pozicionin që dëshironte.

Sado përpjekje që bëri për t'u rrotulluar nga e djathta, përsëri shembej në kurriz. E provoi nja njëqind herë të mira, mbylli sytë për të mos parë këmbkat që i lëvrinin pa pushim dhe hoqi dorë vetëm kur nisi të ndiejë në atë krah një dhimbje të lehtë e të shurdhër, që s'e kishte provuar kurrë më parë... “Kur zgjohesh çdo ditë kaq herët,- mendoj,- marrosesh fare. Njeriu ka nevojë të ngopet me gjumë...”.

.....Te koka e shtratit të tij u dëgjua të binte lehtas dera.

“Gregor !- dëgjoi ta thërresin. Ishte e ëma. – Vajti ora shtatë pa një çerek. Nuk do shkosh në punë?”

Ç'zë i ëmbël! Gregori u tmerrua kur dëgjoi përgjigjen që i doli nga goja e çapëlyer: Ishte zëri i tij, ai i mëparshmi, por në të përzihej një piskamë e dhimbshme, ajo dilte nga thellësitë e qenies së tij, nuk frenohej dot. Fjalët shqiptoheshin shkoqur vetëm në çastin e parë, pastaj shprisheshin aq keq, saqë zor të kuptohej se ç'thoshin. Gregorit ia kishte ënda t'i bënte shpjegime, por ndërroi mendje, i detyruar nga rrethanat dhe u mjaftua duke thënë: “Po, po. Të faleminderit, nënë. Po çohem...”

Në fillim deshi të ngrihej i pashqetësuar nga askush, të vishej, të hante mëngjesin, pastaj ta vriste mendjen për të tjerat, sepse, - këtë e dinte mirë, - po të rrinte duke vrarë mendjen në shtrat, nuk do të arrinte në asnjë përfundim të logjikshëm...

Batanijen e flaku pa ndonjë vështirësi; mjaftoi të fryhej pak dhe ajo ra përtokë. Më pas punët i shkuan më keq, kryesisht ngaqë ishte tepër i gjerë. Duheshin këmbë e duar për t'u ngritur; por në vend të tyre kishte vetëm putërza të vogla që i lëvrinin pa pushim në drejtime nga më të ndryshmet e që nuk i urdhëronte dot... “Të paktën të mos rri kot në shtrat”, - tha me vete... Provoi të ngrinte nga shtrati në fillim pjesën e sipërme të trupit dhe e ktheu kokën me kujdes nga buza e shtratit. Këtë e bëri pa shumë vështirësi, dhe trupi, megjithë peshën e

rëndë dhe volumin, në fund të fundit, ndoqi ngadalë kokën. Por, kur më në fund koka iu var, jashtë shtratit, i hyri frika të vazhdonte kështu më tej, sepse në fund të fundit, po të binte, vetëm një mrekulli do ta shpëtonte pa e plagosur kokën. Dhe pikërisht tani nuk duhej ta humbiste në asnjë mënyrë toruan; më mirë të qëndronte në shtrat.

Në çaste të tilla zakonisht ai i mbërthente sytë fort te dritarja, por, për fat të keq, pamja e mjegullës së mëngjesit, që mbulonte madje edhe anën tjetër të rrugës së ngushtë, të jepte pak siguri dhe gjallëri. “Ora shtatë,- mendoj, kur u dëgjua përsëri tingëllima e orës. – Ora shtatë dhe gjithë kjo mjegull”. Qëndroi për një çast i qetë me një frymëmarrje të dobët, si të priste nga kjo qetësi rikthimin e gjendjes normale. Por pastaj tha me vete: “Para se të vejë ora shtatë e një çerek, duhet të jem larguar patjetër nga shtrati. Përndryshe, ka për të ardhur ndonjë nga ata të firmës të pyesë, zyra hapet para shtatës”.

Nuk i kishin mbetur as pesë minuta deri në shtatë e një çerek, kur dëgjoi zilen e derës së jashtme. “Ndonjë nga ata të firmës do të jetë”, - tha me vete. Shtangu ndërkohë që putërzat zunë të vallëzonin më shpejt. Për një çast zotëroi heshtja. “Nuk po ia hapin”, - mendoj Gregori, duke e ngrohur veten me një shpresë të kotë. Por, pas pak, kuptohet, shërbyesja shkoi si zakonisht me hap të vendosur të hapte derën. E njohu nga zëri, ishte prokuratori. E pse, vallë, që i dënua të punonte në një firmë, ku mungesa më e vogël ngjallte menjëherë dyshimin më të madh? Nuk paska mes tyre të devotshëm e besnikë? A nuk që e mjaftueshme të dërgohej një çirak për të pyetur, në qenka kjo aq e domosdoshme, - po duhej të vinte prokuratori vetë, si për t’i treguar familjes së shkretë se hetimi i kësaj çështjeje kaq të dyshimtë mund t’i besohej vetëm mendjes së tij?